

Husbykravallerna.

Samtalet

Telefonen surrade i jeansfickan. Det var söndag kväll den 13 maj 2013. Jag lirkade fram telefonen, satte mig i soffan, Det var det min chef, biträdande länspolismästaren i Stockholm Ulf Johansson, noterade jag och sträckte mig efter temuggen som jag just hämtat i köket.

Ett helt ordinärt samtal.

-Hej det är Uffe.

-Hej, har det hänt något? frågade jag förde temuggen mot munnen.

- Ja. För din kännedom har vi haft en incident i Husby. Piketen tvingades använda verkanseld. Bara så du vet.

Jag lyssnade lite så där med halvt öra som man gör när inga larmsignaler slår till. En tragisk händelse men inte exceptionell. En äldre man hade uppfört sig hotfullt mot en väktare på torget i Husby varpå han förskansat sig i en lägenhet där även en kvinna fanns. Låst läge. Piketen hade tillkallats och det hade slutat så illa att poliserna hade tvingats avlossa sina skjutvapen.

Jag avslutade samtalet och slog pressnumret för att kontrollera att en talesperson fanns aktiverad och kunde ta frågor från media. Jodå kommissarie Lars Byström fanns tillgänglig och han skulle ta det hemifrån och det passade utmärkt eftersom han bodde bara några hundra meter från den plats händelsen inträffat.

Och med det var jag på väg att låta det hela bero. Men det var något som kliade innanför pannbenet. Jag ställde ifrån mig tekoppen i köket,

startade datorn gick in på polisen.se och kollade vad informatören på LKC skrivit om händelsen. Det tog en stund att hitta den eftersom rubriken var lite konstig. Jag letade reda på mobilnumret till informatören och fick tag i honom. Han hade gått av sitt skift och satt på en buss på väg hem och lämnat över till Lars Byström. Jag läste notisen medan jag lyssnande på vad han hade att säga om händelsen och lade sedan på.

Jodå rubriken var lite missvisande men i den mycket korta texten på polisen.se stod att mannen avlidit i ambulans på väg till sjukhus.

(BILD)

Därmed var jag nöjd och lät det vara.

Sannolikt ett av mina sämsta beslut. Om jag tagit samtalet från min chef på större allvar, om jag verkligen säkerställt att informationen vi gick ut med var korrekt så hade kanske det som skedde en vecka senare inte inträffat. I alla fall inte där och då och kanske inte i den omfattningen.

Möjligen hade notan för polismyndigheten på så där en 20 miljoner kronor och för samhället i övrigt hundratals miljoner kunnat bli något lägre. Det är sådana teoretiska tankemodeller som kan hålla vem som helst vaken på nätterna.

Det som sedan hände skulle komma att präglade mitt arbete som presschef vid Stockholmspolisen det påföljande året.

Det blev en lugn start på måndagen. Inget antydde den annalkande storm som var på uppsegling. Lars Byström som haft uppdraget att hantera media under natten och morgonen steg som vanligt in på mitt

kontor för att kolla läget, snacka lite och bara stämma av om det var något under dagen som behövde åtgärdas.

- Jo förresten, sa han. Det smög nog in sig ett fel i nyhetsnotisen i går kväll. Mannen avled på plats i lägenheten inte i ambulans så jag skriver en uppdaterad text och gör en rättelse.

Jag tittade upp från min skärm och funderade några sekunder på vad han just sagt men kände inte att det innebar något speciellt. Att det blir fel i de initiala notiserna om en händelse är inte ovanligt. Ett HR (händelserapport från poliser på plats) som informatörerna på LKC utgår från är ofta ofullständig och motsägelsefull innan bilden klarnar.

- Okej gör det, sa jag och återgick till något på skärmen framför mig.

- Det var faktiskt en journalist från en lokaltidning som berättade för mig att han sett när kroppen bars ut. Helt täckt, sa Lasse bakom min rygg, reste sig och lämnade mitt rum.

Inte ens då ringde några varningsklockor. Och i efterhand kan det ju verkligen ifrågasättas. Allt fanns där som signalerade kris.

Polisövervåld och desinformation.

Men i malströmmen av händelser i en polismyndighet av Stockholms storlek finns det alltid något som drar fokus bort från det som efteråt visar sig ha haft avgörande betydelse. Ett liv i ständig kris.

Det ska också sägas att ingen journalist verkade tycka att händelsen hade något ovanligt över sig, ingen gjorde någon större sak av att vi haft fel information inledningsvis.

Eller ingen är inte helt korrekt. En frilansande fotograf som på natten blivit förvägrad en intervju framför kamera på grund av en så banal

sak som att Lars Byström inte hade uniformen hemma och som också noterat att informationen i vår nyhetsnotis inte kunde stämma blev med all rätt irriterad och, som jag uppfattade det, ansåg att vi medvetet ljugit.

Något som jag många gånger senare funderat på är detaljernas betydelse. Det skulle komma att fastställas en ”sanning” att polisen mörklade, att vi medvetet ljög med hänvisning till denna felplacering av dödsfallet. Något pikant kan tyckas att media och forskare därefter gång på gång slagit fast att vi hävdade att mannen avled på sjukhus. Vilket vi aldrig gjort men det har blivit en seglivad myt.

Därmed fanns nästan allt på plats för att starta en eldstorm. Bara en sak fattades.

En gnista.

Den skulle komma på tisdagen den 15 maj i form av en debattartikel på SVT:s hemsida författad av medborgarorganisationen Megafonen. Budskapet var glasklart: Polisen mördar våra grannar i förorten.

Samma kväll ordnade Megafonen en demonstration mot polisvåld och tågade mellan Kista och Husby. Ett sjuttioal personer anslöt och den mediala uppmärksamheten var omfattande.

BILD

Efter det lade det sig ett lugn över Husby men i eldhärden rörde det på sig. En svag pulserande glöd under ytan.

På fredagen fanns ett tips som snappats upp av kriminalunderrättelsetjänsten om ”att upplopp skulle startas i Husby

dagen efter”. Det skulle ske på lördag, klockan nio på kvällen.

Beredskapen höjdes. Men inget hände.

Hade den pyrande glöden trots allt slocknat?

Nej det hade den inte.

På kvällen den 19 maj strax före tio på kvällen samlas ett femtiotal unga män i Husby. De drar luvor över huvuden, en del gömmer sina ansikten insvepta i sjalar.

I händerna har de bensindunkar.

Strax därpå börjar bilar att brinna, stenar kastas mot tunnelbanan och fönster krossas.

BILD

Den första patrullen som rullade in utgick från att det rörde sig om ett rutinuppdrag. Brinnande bilar tillhör normalbilden.

De skulle få ett brutalt uppvaknande.

I samma ögonblick en av polismännen stigit ur bilen börjar stenar hagla och efter det eskalerar utvecklingen och de så kallade Husbykravallerna är ett faktum.

Natten exploderar i bränder och skadegörelse.

Klockan fem på morgonen kallar Megafonen, via Twitter, till presskonferens utsatt till klockan tio på förmiddagen. Det blev en mycket välbesökt presskonferens.

BILD

Det fanns en känsla av att polisen tagits på sängen av kraften i upploppen även om det under lång tid funnits insikt i att det bara hade varit en tidsfråga att det skulle hända.

Förklaringen till den nyvakna känslan kan vara att Husby ligger i norra Järva. Polisens blickar hade varit riktade mot den oroligare södra delen, där Tensta och Rinkeby ligger.

Under några dagar kommer hundratals bilar att brinna, ett tjugotal personer att gripas, sju skolor och två centrumanläggningar eldhärjas i större eller mindre grad, ett antal poliser att skadas, poliser som arbetar sig till gränsen för medvetslöshet.

Rädsla, hat, uppgivenhet och otrygghet sprider sig.

Ett bostadsområde vandaliseras och förtroende mellan de boende i Husby och polisen sätts på hårda prov.

Men innan allt detta sker har ett möte hållits.

Det är en ganska trött skara människor jag och min kollega Linda Widmark träffade i det taktiska centret på andra våningen i det röda tegelhuset i Solna som är polisen Västerorts nav. Både polismästaren Elisabeth Anestadh fanns på plats liksom biträdande polismästare Stefan Hector

Genomgången gick ganska fort och det var uppenbart för alla att vi bara sett början. Beslut behövde fattas inför den stora omfattande och komplicerade insats vi bara kunde ana konturerna av nu första morgonen. I rummet fanns en frustration över att ingen gripits under natten. Det fick inte spridas ett rykte i området att polisen inte bara flydde, att det dessutom var fritt fram att härja, bränna och trakassera.

Stefan Hector fattade en röd whiteboardpenna. Fyra punkter listades på en tavla. Förhindra att personer skadas eller dödas, skydda egendom, skydda räddningsinsatser och slutligen gripa och omhänderta de som begår brott. Hector såg sig om i rummet och knackade sedan på den sista punkten som för att verkligen markera vad som var viktigt.

Något annat?

Det blev en paus och några blickar riktades åt mitt och Lindas håll.

Det fanns ingen tid för någon djupare analys av kommunikationsläget men klart var att vi hade mycket arbete framför oss och att det vi gjorde från och med nu skulle få stor betydelse för utvecklingen. Jag samlade mig, tänkte på de felsteg jag och min grupp gjort en vecka tidigare.

- Vi kan välja två vägar, sa jag. Den enda är att möta hårt mot hårt och signalera makt. Den andra är att visa upp den snälla, förstående och samverkande polis vi också är, sa jag.

Ingen sa något.

Jag fortsatte.

- Räkna med att det kommer att ta tid, det kommer att krävas mycket mer resurser än vad ni kan drömma om men om vi gör det här rätt kommer vi att få informationsövertag och få med oss lokala krafter som ju är nödvändiga. Vin kör på den förstående polisen. Är ni med på det?

Ansiktena runt bordet nickade.

Vid stående bord beslutades att vi skulle vara tillgängliga dygnet runt för journalister och att det först och främst var närpolischeferna som var talespersoner men att alla, vi menade verkligen alla polisanställda, skulle vara tillgängliga och svara på frågor.

Jag såg mig om. Längst ner i rummet mötte jag blicken hos en välkänd profil. Närpolischef Jörgen Karlsson. Det slumpade sig så att han bara någon vecka innan gått mediekurs hos oss på Mediecentret och visat prov på stor talang och kunskap i att göra intervjuer. Han var perfekt. En naturlig begåvning. Jörgen blev polisens ansikte under hela perioden och fick till sin hjälp en medievan medarbetare som fanns vid hans sida nästan dygnet runt och höll reda på honom och alla intervjuförfrågningar. Det ska sägas att det var många, många andra som också befann sig i strålkastarljuset men Jörgen syntes och hördes mest.

Det som jag kallar pixelmetoden skulle användas. Enkelt innebär det att ju fler exponeringar desto tydligare blir bilden. Idén är att om det görs stora mängder uttalande, som vi kallar blåa prickar, så gör det inte så mycket om några av dem blir fel, tolkas fel eller om vi rent av felciteras, alltså röda prickar. Även andra uttalade från andra som går stick i stäv med vår uppfattning benämns röda prickar.

Röda prickar skulle försvinna bland alla blå, var det tänkt.

Tre huvudbudskap spikades. Vi överger inte förorten, vi startar inga upplopp och vi samverka med goda krafter.

Alla kommunikationskanaler skulle användas, det vill säga media, våra egna facebook- och twitterkonton, polisen.se. och personliga möten.

Vin lämnade rummet med en känsla av att vi hade kontroll. Då kunde jag inte föreställa mig att poliser och polisanställda under den efterföljande veckan skulle ge cirka tusen intervjuer, sitta i varenda morgonsoffa, finnas med i alla nyhetsinslag, göra intervjuer dygnet runt, att kvällstidningarnas teve-redaktioner skulle ha permanent bevakning i Husby.

Inte heller kunde jag föreställa mig att media från hela världen skulle komma till Husby och att utländska myndigheter skulle varna sina medborgare för att resa till Stockholm.

De snabbt nedklottrade budskapen skulle visa sig hålla hela vägen Eller i alla fall nästan. Polisen övergav aldrig Husby men det är förstås en fråga om vad man menar med det. Kritiken, både internt och utifrån lät inte vänta på sig. Närpolisorganisationen var för svag, för splittrad och för få. Och att polisen inte startar upplopp kom också att ifrågasättas. Är det inte polisens hårdhänta metoder som lägger grunden för upploppen? sades det från många håll både under och efter kravallerna.

Ett budskap om landade helt rätt var det tredje på listan och som skulle visa sig vara det viktigaste. När alla gång på gång upprepade att vi samverkade, ja rent av var beroende av de så kallade goda krafterna växte självförtroendet hos alla de fantastiska eldsjälar som ville skydda och värna sitt område. Denna kraft växte sig så stor att den till

sist segrade över de krafter som verkade för destabilisering, hat och oro.

Men låt mig backa tillbaka till första dygnet oroligheter och till medborgarorganisationen Megafonen. Jag är övertygad om att Megafonen gör många bra saker. Men det hat som piskades upp mot polisen i kölvattnet av deras presskonferens klockan tio dagen efter första nattens oroligheter ledde snabbt till en mycket hotfull stämning och innebar konkret fara för poliserna. Journalister, inte alla, var snabba på att okritiskt föra fram vittnesmål om övervåld och rasistiska poliser. I efterhand kan konstateras att det inte finns något som tyder på att det förkommit vare sig övervåld eller rasistiska tillmälen. Inga filmer, inga vittnen som steg fram trots polisledningens uppmaning, inga ljudupptagningar som stärker det. Jo förresten. En ljudupptagning kan tolkas så och den inspelningen gjordes på länskommunikationscentralen de första skälvande timmarna.

Det har använts nedsättande uttryck använts, nämligen; råttor och snorungar”. Men det måste sättas i ett sammanhang.

Här är några utdrag från de bandinspelningar som samhällsprogrammet Uppdrag Granskning begärde ut inför ett av två inslag om händelserna i Husby.

Strax före tio på söndagskvällen den 19 maj fick polisens ledningscentral det första samtalet. Samtal från oroliga Husbybor strömmar in sedan in i snabb takt.

(Ett urval från inspelningarna)

LKC: – *Polisen 112...*

Inringare: – Snälla vi har barn, vi är rädda att det händer något i våra lägenheter.

LKC: – Ja, men, vad håller de på med ... Hur många är de?

Inringare: – Många, 50 kanske ungdomar... Hör du dem?

Polis: – Minst två inringare nu. Ungdomsgäng som maskerat sig, dunkar med bensin i händerna. De pratar om 20-30 till antalet.

Patruller för detta, kom.

Polis: – Än så länge inget läge så, utan vi observerar och ser vad det bär av då.

Polisen: – Det är skitungar – jag kan ju kan mota en hel hord - så de är inte så kaxiga, för kännedom.

Polis: – Vad gör du för bedömning? Ska vi kliva på med de resurser vi har, och sätta ner foten? Eller ska vi dra oss undan, kom?

Polis: – Det här är snorvalpar. Det är bara att köra på. Alltså, de drar ju så fort man springer ut och drar batong och springer emot dem. Då drar de ju som råttor. Så det är nog bättre att dundra på.

Polis: – Jag ska göra en bedömning. Jag ska gå fram lite lätt och se om jag kan göra en bedömning, så att det inte börjar brinna i något hus.

Polis: – Jag står vid bron med brinnande bilen. De är jävligt aggressiva. Till och med så att de försökte ge sig på mig där, och gjorde det. Så att... De har dragit ner mot södra i nuläget, så jag har bron här.

LKC: – *Det är molotovcocktails som flyger i luften där. Så att, jag vet inte, har ni rullat in i det där eländet?*

Brandkåren: – *Ja, vi behövde rulla in på Norgegatan där, för det är en lastbil som står nära en husvägg. Så vi håller på att släcka av den. Polisen vill ha bort stenkastare från gångbroarna för att brandkåren ska kunna jobba. (skriv om)*

Polis: – *Trycker vi folket som står på bron. Det är bara framåt, framåt, framåt, framåt. Tryck bort folket från bron.*

De driver folk in mot Husby centrum med hundpatruller. (Skriv om)

Polis: – *Nu flyger det flaskor och sten vid Tempo.*

Polisen möts av flaskor och stenar.

Polis: – *Nu kör vi en till rusch på tre och försöker få bort dem. ETT TVÅ TRE!*

Det var i denna miljö som poliser kämpade för att freda räddningstjänsten och för att få kontroll på situationen och ibland i underläge som det har alltså påstods att övervåld användes och att polisen uttryckt sig nedsättande och rasistiskt.

På ett möte i polishusets på Kungsholmen i Kvarteret Kronoberg fördjupades kommunikationsstrategin. Teorin var att händelseutvecklingen skulle följa traditionell mediedramatrugi. Första dagarna skulle polis vara den onda kraften, efter en eller två dagar borde medierna ställa sig frågan på bredfront om ansvaret för ett

bostadsområde i kaos verkligen var något polisen kunde lastas för.

Och vilket ansvar har medierna själva.

Och mycket riktigt dag fyra hände något. Det var, tror jag, två saker som fick vinden att vända. Dels att brandkåren och färdtjänsten blev attackerad. Att ge sig på poliser anses i viss mån vara helt okej men att ge sig på brandmän gör man bara inte. Ett öppet brev skulle visa sig få mycket stor spridning.

Efter att ha attackerats med stenkastning vid en utryckning ville brandmannen Mattias Lassén skriva av sig alla känslor. Hans öppna brev till stenkastarna fick enorm uppmärksamhet.

http://www.svd.se/nyheter/stockholm/brandman-varfor-gor-ni-sa-har-mot-mig_8201186.svd

– Jag blir alldeles gråtfärdig fortfarande när jag tänker på det jag skrivit och alla småsaker som gick rätt den här gången. Vi fick inte motorstopp, vi hade inte gått ur bilarna. Det finns många "om", säger Lassén.

Det andra var en krönika Dagens Nyheter skriven av en reporter som bevakade händelserna på plats där hon beskriver hur det känns: ”Efter många timmar av flackande i förortsnatten känner jag mig mest av allt som en del av en kringresande, massmedial cirkus”

Därmed var debatten om mediernas eget ansvar uppe på bordet och alla medier tvingades förhålla sig till det, vara mer noggranna på hur de rapporterade, vilka som kom till tals och vad som valdes att publicera

Vår strategi gick som jag beskrivit som pixelmetoden ut på att ha högsta möjliga närvaro i medierna, att det var vår version som trummades ut. Det lyckades över förväntan om man väljer att tro Södertörns högskola som har undersökt medierapporteringen under upploppen.

Enkelt beskrivet kom utredningen fram till att svenska myndigheter var den största källan i rapporteringen om kravallerna. Polisen, rikspolitiker och övriga myndigheter stod tillsammans för 60 procent av källorna, och Husbyborna för 18 procent.

Trots att Husbyborna ligger på en andraplats förekommer de alltså inte i speciellt många artiklar jämfört med poliserna. Utredningen konstaterar att många Husbybor samlade i ett fåtal artiklar, medan poliserna breder ut sig över hela spektrat av artiklar.

En annan stor grupp som kom till tals var rikspolitiker. Resten av utrymmet dominerades av journalister eller medier som källa.

Deltagare i kravallerna, Megafonen samt experter förekommer endast ett fåtal gånger i artiklarna.

”De blev mycket betydelsefulla och framhålls till och med som en av flera orsaker till att opinionen vände”, skrev Lars Nord, professor i politisk kommunikation i ett pressmeddelande.

Enligt forskaren Lars Nord var det bland annat den omfattande närvaron i sociala medier som hade betydelse.

Pixelmetoden hade visat sig fungera.

BILD

Inför detta resultat är jag kluven. Det vilar ett stort ansvar på polisen, den andra statsmakten, att ge en relevant bild av ett skeende, att inte försköna, inte dölja och förstås aldrig ljuga. Att som myndighet förfoga över ett informationsövertag är inte okomplicerat. Låt mig återkomma till det längre fram.

I ett tidigt skede insåg kommenderingledningen att den egna resursen omöjligt kunde klara situationen på egen hand trots myndighetens storlek. Poliser från andra län kallades in genom en förfrågan till Rikskriminalen inom ramen för den så kallade NFO:n och under några dagar strömmade det in poliser från Skåne och från Västra Götaland för att jobba i ett område de aldrig varit i och under mycket svåra förhållanden.

Under utsättningen tog vi chansen att förklara vår mediestrategi.

Så beskrevs det på polisförbundets egen sajt Blåljus.se

I samband med Husbykommenderingen, satt ett hundratal poliser på utsättning och lyssnade på allt från förhållningssätt, taktik, samband, arbetsmiljö och så vidare. Efter en timma kom Varg Gyllander upp på podiet och skulle berätta om polismyndighetens huvudbudskap. Han sade ungefär så här:

*-Ni är så klart fria att tala med media om de dyker upp i förroterna. Jag vill att ni då är medvetna om polismyndighetens huvudbudskap: **1. Polisen startar inga upplopp. 2. Polisen överger inte förroterna. Tack för ordet.***

Det tog 15 sekunder, och det är ungefär vad jag minns från utsättningen.

På dagarna och nätterna belägrades som sagt Husby med omnejd av journalister och det var vi tvungna att förhålla oss till men också använda oss av.

Andra kvällen, tisdagen den 22 maj, anlände vi, jag länspolismästaren Mats Löfving och ett stort antal poliser till torget. Mats Löfving steg ur den målade polisbussen, rättade till mössan och strosade till synes obekymrad runt i centrumet. Klungor av människor följde spánt utvecklingen. Det tog ett tag innan journalisterna förstod att det verkligen var länspolismästaren som traskade omkring där i den av ljusrörsupplysta omgivningen. Flera unga män lösgjorde sig ur klungorna och det var, för en kort stund, som att det gick att ta på luften.

Poliserna som hade ansvar för länspolismästarens säkerhet var på helspänn.

- Vem är du? frågade en ung man Löfving.

- Jag är polischef och ville se hur det är här med egna ögon, svarade Mats och stämningen lättade. Flera kom fram och ville prata.

Det fanns inget hotfullt i luften längre, bara nyfikenhet och kanske en förväntan. En väntan på att något, vad som helst skulle hända.

Teveteamen vaknade till liv. Aftonbladets Linda Hjertén stod och trampade framför kameran och ville ha med länspolismästaren i direktsändning. Bekymret var att de riggat sin ”redaktion” inne bland husen i centrumet i en smal gång och det kunde inte kommenderingschef på plats gå med på. Säkerheten tillät inte det.

Linda Hjertén och de andra på Aftonbladet gjorde en snabb omgruppering och intervjun kunde genomföras utan problem.

Att få ut Löfving på plats utan att i förväg meddela medierna hade ett syfte. Vi visste att alla medier var där och att alla väntade på, ja vad

som helst. Få kunde låta bli att intervjua länspolismästaren när han väl dök upp och bilden av en avslappnad med bestämd polischef kablades ut. Han var på plats, skapade sig en egen bild, lyssnade på de boende. Så här lät det ibland annat Expressens webbsändning.

– Vårt mål är att egentligen att göra så lite som möjligt, att göra så mycket normala saker som möjligt. Så att det går överlämna det här till våra bästa vänner - Husbyborna. Det ska vara en normal polisbevakning och en normal bevakning av journalister, sa han och fortsatte:

– Människor är trötta och vill ha tillbaka ett Husby som går att leva i. Men det finns en klick som tänder på bilar just för att polis och räddningstjänst ska komma dit. Sen kastar de sten och skjuter grön laser. Jag begriper inte drivkrafterna bakom det här.

Han lanserade några teorier inför rullande kamera.

– Jag får höra djupa förklaringar om arbetslöshet och missnöje med tidigare polisingripande men också simplare förklaringar om att de bara vill bråka med polisen. Men även om vi har polisuniformer på oss så är vi vanliga människor. Vanliga människor kastar man inte sten på.

När vi efter någon timme genomfört ett antal intervjuer inklusive till vår egen webbsändning på polisen.se lämnade vi platsen.

Bild på Löfving i Husby

Dag fyra eller fem skedde en förändring. Våldet avtog och Husbyborna själva började i ännu högre grad mobilisera för att tillsammans med polis ta tillbaka sitt bostadsområde.

Men trycket från omvärldens medier minskande inte. Om man bara tittade på nyheter, läste tidningar och såg webbsändningar kunde man få intryck av att hela Stockholm brann. Bilder på brinnande bilar vevades om och om igen i brist på ny information, nya händelser. Telefonen ringde en eftermiddag på mitt rum. Jag svarade och det tog ett tag innan jag förstod vad personen på andra sidan ville. Han var från hamnkontoret och krävde att vi skulle gå ut med att Stockholm inte brann.

- På vilket sätt påverka Stockholms hamnar, undrade jag.
- Kryssningsfartygen angör inte Stockholm, sa han.
- Vad? sa jag.

Det visade sig att de stora amerikanska kryssningsrederierna hade beslutat att inte gå in i Stockholm på grund av kravallerna. Bilden av en brinnande huvudstad hade satt sig runt om i världen.

Att det var enstaka bilar som brann i Husby någon mil väster om Stockholm tog ingen någon större notis om.

Dag fem bedarrade oroligheterna i Husby och normaltillstånd infann sig medan det på några andra platser i landet blossade upp mindre upplöpsliknande situationer som ansågs vara effekter av de som hände i Stockholm.

Husbykravallernas omfattning och kraft hade verkligen skakat om oss. Under året som följde fortsatte debatten. Forskare tittade närmare på händelsen och polisen i Stockholm samt Rikspolisstyrelsen gick noggrant igenom allt för att förstå och för att möta eller förhindra liknande händelser i framtiden.

Parallellt med detta arbete tog en plan form för hur vi skulle möta den omfattande kritik som vi visste skulle komma. Samhällsprogrammet Uppdrag Granskning hade tidigt bestämt sig för att försöka belysa kravallerna ur flera perspektiv. Först ut var den tragiska dödsjutning som av många anses vara den utlösande faktorn.

Första indikationen att något var på gång var återkommande uppgifter om att en reporter, Petter Ljungren, ringde runt i myndigheten och ställde frågor.

Jag satte mig tillsammans med biträdande länspolismästaren Ulf Johansson och lade fram min plan. Vi skulle använda pixelmetoden till det yttersta. Grundidén var att vi en gång för alla skulle visa att det inte finns något åsiktstak, att alla har rätt till sin uppfattning, att polisen på riktigt står bakom yttrandefriheten.

Men det var inte de enda skälet.

Uppdrag Granskning uppfattas av många för att vinkla hårt och bara lyfta fram det som stöder den egna tesen även om jag själv oftast tycker att det är en orättvis beskrivning.

Jag ville förebygga och motverka en ensidig bild utan att manipulera det granskande uppdraget. Effekten av pixelmetoden är att ju fler olika röster som hörs om samma sak gör det mycket svårt för en redaktion att bortse från alla fakta och röster som läggs fram. Om det fanns svar på alla frågor minskar utrymmet för spekulationer eller felaktigheter. Bilden blir heltäckande och komplexiteter belyses men journalistiskt är det hopplöst eftersom det blir omöjligt att förenkla och vinkla.

- Alla som har något att säga ska göra det. Alla oavsett vilken uppfattning de har ska intervjuas, sa jag och Johnsson nickade instämmande.

Signalen ut i organisationen var tydlig: Om Uppdrag Granskning ringer säg ja, var tillgänglig, ställ upp på alla bildidéer. Behöver ni hjälp och råd inför intervjuerna ställer vi upp med allt vi har. Men framför allt var ärliga, utgå från din känsla när du svarar du kan vara helt säker på att ingen från ledningen kommer att ha några negativa synpunkter på dina uttalande.

Några sökte jag upp själv och uppmanade att de skulle ställa upp, andra steg fram själva och några spårades upp av Uppdrag Granskning.

Trevande rullade processen igång. Min telefon började ringa. Polisanställda från Västerort och från Piketen ville veta om det verkligen var sant att vi ville att de skulle ställa upp i Uppdrag Granskning.

Jag vet inte exakt hur många intervjuer som gjordes eller hur många reserchsamtal som ringdes men det rör sig säkert om uppemot femtio timmar intervjuer och samtal. Varje UG-intervju tog mellan en och två timmar och resulterade i några sekunder i programmet. Jag var själv med på flera av dem, andra stöttade jag på håll och vissa hade jag ingen kännedom om. Men jag var aldrig orolig. Inte ens när företrädare för piketen intervjuades och uppenbart hade olika uppfattning, till och med öppet kritiska till den egna organisationen vid ett och samma intervjutillfälle.

På Uppdrag Gransknings redaktion spred sig en känsla av förvåning och förundran. Det vet jag med säkerhet. Vad håller de på med på Stockholmspolisen egentligen? Vad har de i kikaren?

Mest förvånade blev de när jag erbjöd dem en intervju med den polis som lett insatsen på plats i Husby, Tomas Koppelman Hellgren.

http://polisen.se/Stockholms_lan/Aktuellt/Nyheter/Stockholm/janmars/Insatschef-ger-sin-bild-av-tragisk-dodskjutning/

Det är mer sensationellt än vad man kan tro. Det pågick en utredning mot poliserna, Förvisso hade en utredning startas och lagts ner men åklagaren hade öppnat det igen.

Att öppet kommentera en pågående utredning är mycket ovanligt och jag funderade i två dygn om de verkligen var en bra idé'. Tomas bedyrade att han ville och var medveten om balansgången. Inför kontakten med Uppdrag Granskning tog jag upp det med myndighetsledningen. Ska vi verkligen?

Värt att påpeka är att länspolismästaren Mats Löfving och jag flera gånger tidigare diskuterat om vi inte oftare borde vara mer offensiva, mer orädda, mindre nervösa när poliser hamnade skottgluggen efter påstådda felaktigheter. Att snabbt ta ställning.

Svaret, om än tveksamt, blev: Ja. kör på.

Bild från UG intervju

Inför programmet var det dags för nästa mediestrategiska drag från vår sida. Eftersom vi inte exakt visste hur historien skulle berättas i SVT bestämde vi att göra en egen version. Att ställa samma typer av frågor som Uppdrag Gransknings reporter gjort till Tomas men låta honom få tala till punkt. Inslaget blev drygt tio minuter långt.

Tajningen var viktig. Jag ville inte föregå UG eftersom det skulle uppfattas som att vi försökte sänka programmets trovärdighet vilket inte var syftet.

Signalen jag väntade på var när SVT skulle börja puffa för programmet. När första trailern rullade några dagar före sändning lade vi ut vår film på nätet. Genomslaget blev exakt det vi förväntat oss. Journalister uppmärksammade den och ställde kritiska frågor om vårt uppsåt. I och med det tvingades medieföretag att visa filmen.

- Medierna har inte monopol på sanningen. Vi måste kunna berätta vår historia med samma kritiska anslag som ett samhällsprogram. Vi har en skyldighet att informera medborgarna om var vi står och hur vi ser på händelserna, sa jag i alla intervjuer och tillade att det här var ju precis det som alla medier efterlyste. Det vill säga kommentarer kring en pågående utredning.

När programmet väl sändes fanns en väl spridd version av vår syn. Det jag ångrar efteråt var att jag inte lät fler komma till tals i vår egen film. Jag gjorde felbedömningen att det skulle räcka om jag som agerade utfrågade ställde kritiska frågor.

Uppdrag Granskning som sändes hade fokus på händelseförloppet före, under och efter dödsjutningen. Inget nytt tillkom bortsett från en för många obegriplig beräkning av tidsförloppet.

Reaktionerna på programmet var i det närmaste noll. Fyra mejl från allmänheten landade i myndighetens inkorg.

En direkt effekt var dock programmet Debatt som sändes från Göteborg. Jag och länspolismästaren deltog liksom flera kritiska

polisanställda. Programupplägget var att polisledningen för första gången skulle sitta öga mot öga med kritiska poliser. Programmet blev just det journalistiska haveri Debatt ofta blir.

Som neutral debattledare hade SVT helt obegripligt valt Janne Josefsson, alltså samma Josefsson som i Uppdrag Granskning kritiserat polisen och därmed helt frångått principen om opartisk debattledning.

Redaktionen klippte ut några sekunder ur vår film och visade för publiken och fick effekten att det tydliggjorde just det jag var ute efter att bevisa. Att lösryckta citat inte är journalistik och att det därför är viktigt att myndigheter ger sin egen oklippta version så att medborgarna kan göra sina egna bedömningar.

Janne Josefson vände sig till de poliser som bjudits in och som medvetet placerats en bit från mig och Löfving för att skapa en illusion av avstånd.

Istället för en intressant diskussion föll allt platt. Någon konfrontation uppstod aldrig. Att några av oss som skulle vara motståndare till varandra och för första gången ses öga mot öga var rent löjeväckande. Vi hade rest tillsammans till Göteborg, ätit gemensam middag på hotellet före sändning och delat taxi till studion. Redaktionen trodde på fullt allvar att det fanns en schism mellan oss. En schism som aldrig funnits.

Några månader senare upprepades proceduren när Uppdrag Granskning gjorde ett program om upploppen. Den här gången valde

vi att inte göra någon egen film. Men budskapet att alla som kände sig kallade skulle ställa upp kvarstod.

Länspolismästare Mats Löfving intervjuades i programmet.

BILD och citat.

Ett informellt samtal från en medarbetare på Uppdrag Granskning redaktion bekräftade min känsla av att Löfving gjort bra ifrån sig. Ur vårt perspektiv. Från UG:s sida hade de gärna sett honom mer ansatt och svarslös.

Detta program ledde inte heller till några större rektioner.

Och här någonstans uppstår min kluvenhet. Är det rätt av den så kallade andra statsmakten, alltså Polisen, att använda kommunikationsresurser och kunskaper om media att påverka bilden? Med detta kommer stort ansvar.

Jag är fortfarande osäker.

Ett drygt år efter skjutningen i Husby lade åklagaren åter igen ner förundersökningen.

Om detta rapporterades nästan inget.